

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
VETERİNER FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

GENEL TEMİZLİK, DEZENFEKSİYON, STERİLİZASYON TALİMATI

- 1) **AMAÇ:** Bu talimatın amacı, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Veteriner Fakültesi binalarının mevcut birimlere uygun temizlik ve dezenfeksiyon ve hayvan hastanesinde steril edilmesi gereken aletlerin sterilizasyonu işlemleri ile hastalıklardan korunma ve yayılımın engellenmesi amaçlanmaktadır.
- 2) **SORUMLULUK:** Uygulama kısmında temizlik, teknik ve akademik personel ve öğrenciler; prosedürün işleyişinin devamlılığını sağlamak için de idari ve akademik personel sorumludur.
- 3) **UYGULAMA:**
 - Kapıları açıp kaparken, bir laboratuvara girip çıkarken özel dikkat gösterilmelidir.
 - Dezenfektan kullanırken uygun elbiseler giyinmelidir. Ayrıca, personeli koruyucu ekipmanlar (maske, yüzü koruyan malzemeler, giyim ve ayakkabılar) kullanılmalıdır.
 - Dezenfeksiyondan önce gözle görülen tüm kirler uzaklaştırılmalıdır. Çünkü görülebilen bu kirler çoğu dezenfektanın etkisini ortadan kaldırabilir. Eğer, bir hortumla yıkama yapılacaksa sıçramaları ve muhtemel enfeksiyöz etkenlerin aerosol bulaşmalarını önlemek için tedbirler alınmalıdır.
 - Kirli/kontamine alanların su ve deterjanla yıkanması, fırçalanması ya da mekanik olarak temizlenmesi dezenfeksiyon işlemlerini engelleyen film tabakasının ve kir kalıntılarının parçalanmasını sağlar.
 - Temizlenmiş bölgenin deterjanlardan uzaklaştırılması gerekir. Çünkü, bazı deterjanlar dezenfektanları inaktive eder ve bu nedenle bölgenin yıkanmasından sonra durulama çok önemlidir.
 - Bölgedeki sıvıların uzaklaştırılması veya kurutulması dezenfeksiyon maddelerinin
 - Seyreltilmesini önlemede çok önemlidir.
 - Bölge dezenfektanlar ile iyice ıslatılır. Özellikle enfeksiyöz etkenlerden şüpheleniliyorsa dezenfektan maddenin 15 dk süre ile yüzeyle temas etmesi sağlanır.
 - Dezenfektanın fazlası su, kâğıt havlu, paspas veya çekçek ile uzaklaştırılır.
 - Bütün yüzeylerdeki dezenfektanlar durulanmalı ve padok ve kafeslerin içerisine yeni bir hasta konmadan önce yeterli bir süre kurutulmalıdır.

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
VETERİNER FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

- Bununla birlikte dezenfeksiyon işlemi, organik materyaller uzaklaştırıldıktan sonra uygun bir dezenfektan kullanılarak, mevcut ise, bir pulvarizatör yardımıyla sisleme yapılarak alan dezenfeksiyonu yapılabilir.
- Hayvan muayene ve tedavilerinin yapıldığı yaygın olarak kullanılan alanlar (muayene odaları, masaları vb.) kullanıldıktan hemen sonra personel ve öğrenciler tarafından temizlenip dezenfekte edilmesi gerekir. “Genel Dezenfeksiyon Kayıt Formu” ve ayrıca hayvan hastanesinde bulunan hospitalizasyon ünitelerine has “Küçük Hayvan Hospitalizasyon Temizlik-Dezenfeksiyon Takip Formu” ve “At ve Çiftlik Hayvanları Hospitalizasyonu Temizlik-Dezenfeksiyon Takip Formları” doldurularak bu gibi alanlara uygulanan dezenfeksiyon işlemleri kayıt altına alınmalıdır. Bu işlemler yürütülürken hasarlı deri ve/veya mukozaların kan ve vücut sıvıları ile teması önlenmelidir.
- Dezenfeksiyondan sonra koruyucu elbise çıkarılır ve eller yıkanır.
- Özel (rutin olmayan) dezenfeksiyon işlemleri sadece eğitilmiş personel tarafından yapılır.
- Birimler içerisinde bulunan tuvalet-lavaboların temizliği ve dezenfeksiyon işlemleri temizlik personeli tarafından yapılmalı ve günlük olarak “Tuvalet-Lavabo Temizlik Takip Formu” doldurulmalıdır.

Alet ve Ekipmanlar İçin Dezenfeksiyon

- Veteriner fakültesi hastanesindeki tüm ekipmanların bulaşıcı hastalık etkenlerinin bulaşma risklerini en aza indirmek için depolanma yerlerine konmadan önce temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi gerekir (Cerrahi aletlerin dekontaminasyonu yıkama ve sterilizasyonuna sonra değinilecektir).
- Veteriner Fakültesinde kırılma ve cıva maruz kalmaları nedeniyle cam termometre kullanılmaz. Elektronik termometreler kullanılır. Elektronik termometrelerin günlük olarak alkol ve/veya klorheksidin mendilleri ile dezenfekte edilmesi gerekir. Plastik termometreler düzenli olarak dezenfektan solüsyonlarına daldırılır.
- Anestezi gibi durumlarda sürekli vücut sıcaklığının monitörizasyonunda kullanılan termometre problemleri kontaminasyonları önlemek için silinir, dışkı materyali uzaklaştırılır ve alkol/klorheksidin solüsyonları ile dezenfekte edilir.
- Yüksek riskli hastalarda bireysel termometreler kullanılır ve sonra temizlenip dezenfekte edilir.
 - Termometreler kirlenirse ya da bir hasta muayenesinden sonra derhal temizlenmeli ve dezenfekte edilmelidir.
- Endoskopların her bir kullanımlarından sonra temizlenip uygun dezenfektan ile dezenfekte edilmesi gerekir.
- Endoskoplar sadece görevli fakülte personeli tarafından temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi gerekir.

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
VETERİNER FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

- Stetoskopların düzenli olarak sabun ve su ile temizlenmesi ve el dezenfektanı veya %70'lik alkolikle dezenfekte edilmesi önerilir.
- Yüksek riskli hastalarda bireysel stetoskoplar kullanılır ve kullanımdan sonra temizlenip dezenfekte edilir.
- Açık bir şekilde kirlenen veya şüpheli enfeksiyöz hastalıklı bir hastanın muayenesinden sonra stetoskoplar derhal temizlenmeli ve dezenfekte edilmelidir.

Hastaneden Kullanılmış Olan Cerrahi Aletlerin Toplanması, Ön Temizlik ve Dekontaminasyonu

- Tek kullanımlık malzemeler kullanıldıktan sonra kullanım alanında uygun şekilde ayrıştırılıp kırmızı renkli tıbbi atık poşetine atılmalı ve “Tıbbi Atık Talimatı”na uygun bir şekilde uzaklaştırılmalıdır.
- Aspiratör şişeleri ve benzeri sıvı atık içeren kaplar, taşıma sırasında dökülüp saçılmayı önlemek için, kullanım alanında boşaltılmalıdır.
- Steril edilecek aletler kullanımdan hemen sonra üzerindeki kaba kirden arındırılmalı ve uygun bir enzimatik kullanılarak dekontamine edilmelidir.
- Dekontamine edilmiş aletler kapalı ve korunaklı bir biçimde sterilizasyon ünitesine taşınmalıdır.
 - Tüm bu işlemleri gerçekleştirecek personel eldiven, maske, gözlük ve gereğine göre koruyucu önlük giymelidir.
- Sterilizasyon ünitesine teslim edilen malzemeler için “Sterilizasyon Ünitesi Alet ve Malzeme Teslim Formu” kullanılmalıdır.
- Aletler temizlik ve dekontaminasyon yapılmadan asla steril edilemezler. Sterilizasyon ünitesinde çalışan teknik personel talimatlara sırasıyla uymalıdır.

Aletlerin Sterilizasyonu ve Dezenfeksiyonu

- Kullanılmış tüm aletler sterilizasyon öncesi mutlaka yıkanmalıdır.
- Yıkama işlemi otomatik yıkama, dezenfeksiyon makineleri, ultrasonik temizleyiciler veya elde yapılabilir.
- Enzimatik temizleyiciler kullanıldığında, enzimin aktif olduğu sıcaklık derecesine dikkat edilmelidir.
- Elle yıkamada kullanılan fırçalar, yıkama tankları vb. ekipman her kullanımdan sonra temizlenip dezenfekte edilmelidir.
- Yıkamadan sonra mutlaka etkili bir durulama yapılmalı, aletler üzerinde sterilizasyonu engelleyen ve daha sonra kullanım sırasında hastaya zarar verme riski olan deterjan vb. kalıntıların kalmamasına özen gösterilmelidir.

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
VETERİNER FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

- Son durulama suyu mutlaka kireçsiz, yumuşatılmış olmalı, olanak varsa tüm yıkama işlemlerinde yumuşak su kullanılmalıdır.
- Yıkamada görevli personel su geçirmez koruyucu giysi ve eldiven giymeli, genel koruyucu önlemleri uygulamalıdır.
- Çok parçalı aletler demonte edilerek yıkanmalı, yıkama sonrasında parçalar birleştirilerek fonksiyon kontrolü yapılmalıdır.
- Eklemler açık şekilde yıkama tepsilerine yerleştirilmeli, sivri aletlerin uçlarını koruyan lastik bantları çıkartılmalıdır.
- Küçük parçalar birbirine bağlanarak temizlenmesi güç hale getirilmemelidir.
- Yıkama kaplarına çok fazla alet yerleştirilmemeli, büyük parçalar küçükleri örtecek şekilde konmamalıdır.
- Alet ve malzemeler kurutulmadan paketlenmemelidir.
- Aletlerin temiz, kuru ve çalıştığından emin olunmalıdır.
- Hareketli parçaları olan aletlerde yıkamadan sonra ek yerleri suda çözünen yağlarla yağlanmalıdır.
- Aşınma, paslanma, deformasyon ya da başka tür bir hasar görülen aletler kullanım dışı bırakılmalıdır.

Cerrahi Aletlerin Paketlenmesi

- Steril edilecek malzemeler kullanım anına kadar sterilliğini koruyacak şekilde paketlenmeli ve mutlaka etiketlenmelidir.
- Paket üzerindeki etikette sterilizasyon tarihi, sterilizasyon yöntemi, protokol numarası, paket içeriği gibi sterilizasyon çevrimine ilişkin bilgiler ve paketi oluşturan kişinin ad ve soyadının başharfleri bulunmalıdır.
- Sterilizasyon poşetlerinde sterilizasyon çevrimine ilişkin bilgiler poşetin ısı ile kapatılan kısmının üst dış kısmına yazılmalıdır.
- Paketlemede kullanılan malzeme seçilen sterilizasyon yöntemi ile uyumlu olmalıdır.
- Paketleme malzemesi ve paketleme şekli, kullanım sırasında paket içeriğinin aseptik koşullarda sahaya alınmasını sağlamaya uygun olmalıdır.
- Tekstil paketleme malzemeleri kullanılıyorsa mutlaka her kullanımdan önce yıkanmalı, aşırı kurumaya bırakılmamalı, kesinlikle ütülenmemelidir.

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
VETERİNER FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

- Tekstil paketleme malzemeleri ışıklı masada yırtık, delik ve yıpranma yönünden kontrol edilmelidir.
- Paketlenecek malzemeyi yeterli şekilde örtebilecek uygun boyutta paketleme malzemesi seçilmelidir.
- Zarf ve dikdörtgen yöntemi ile paketlemede çift paketleme malzemesi kullanılmalı ve her kat ayrı paketlenmelidir.
- Zarf ve dikdörtgen yöntemi ile paketlenen setler işlem bandı ile kapatılmalıdır.
- Sterilizasyon poşetleri ısı ile kapatma makinesi ile kapatılmalıdır.
- Birden fazla ve ağır malzemeler çift poşet ile paketlenmelidir.
- Çift poşet paket yapılırsa içteki poşetin ebatları ikinci poşetin ebatlarından daha küçük olmalıdır.
- Poşet paketlerinin kapalı olup olmadığı sterilizasyon öncesi kontrol edilmelidir.
- Sterilizasyon sırasında patlayan, ağzı açılan paketler açılıp yeniden paket yapılarak steril edilmelidir.
- Paketlenecek aletlerin uygun şekilde çalıştığı ışık altında kontrol edilmeli, arızalı aletler tamir edilmeden sete konmamalıdır.
- Metal veya plastik konteynerlerin her sterilizasyon çevriminde filtreleri değiştirilmeli, valf sistemlerinin çalışır durumda olduğu kontrol edilmelidir.
- Tekstil örtüler, delikli, havlu ve ameliyat giysileri ile metal aletlerin ısı ve nem absorpsiyonu özellikleri farklı olduğundan her iki türden malzeme bir arada paketlenmemelidir.

Sterilizasyon Uygulaması

Basınçlı Buhar ile Sterilizasyon

- Buhar sterilizasyonunda uygulanan sıcaklık derecelerine dayanabilen her türlü materyal bu yöntemle steril edilmelidir.
- Steril edilecek malzemenin her noktasının doymuş su buharı ile yeterli süre temas etmesi sağlanmalıdır.
- Sterilizasyon sırasında aletteki ve eşyalar arasındaki tüm hava çıkmış olmalıdır.
- Basınçlı buharla yapılan sterilizasyondan önce, otoklavdan boşaltılan havanın yerine verilen buharın sterilizasyonu tam olmalıdır.
- Malzemeler sterilizatöre sıkışık olarak yerleştirilmemelidir.
- Yeterli bir sterilizasyon için otoklav kullanan personel bu konuda eğitilmiş olmalıdır.

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
VETERİNER FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

- Buhar sterilizatörüne yüklemede dokuma ve büyük paketler alttaki rafa, küçük paketler üst rafa yerleştirilmeli; kağıt kağıda, plastik plastik yüzeye karşılık getirilmeli; paketler kesinlikle sıkışık yerleştirilmemelidir.
- Buhar sterilizatöründe bohçalar dikey/eğik pozisyonda olmalı ve bohçaların kendi aralarında boşluk olmalı, sterilizatörün duvarıyla arasında 5-10 cm'lik boşluk bırakılmalıdır.
- Alet tepsileri alt rafa yatay yüklenmelidir.
- Alet tepsisi steril edilmek üzere sterilizatöre yatay konacak ise steril edilecek setin buhar geçişine izin verebilecek tel sepetle olması koşulu ile iki set üst üste konabilir.
- Sterilizasyonun kontrolünde biyolojik ve kimyasal indikatörler kullanılmalıdır.
- Sterilizatörün kazan hacminin en fazla %70'i doldurulmalıdır.
- Sterilize edilen bohçalar nem açısından kontrol edilmeli, nemli çıkan bohçalar kullanıma verilmemelidir.
- Kumaş setler, içi çukur olanlar yan yana hafif aşağı bakacak şekilde sterilizatöre yerleştirilmelidir.

Otoklav Kullanırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Steril edilecek malzemeler otoklavın içine aralarında buharın serbest dolaşabileceği ve bütün eşyaya temas edebileceği bir şekilde yerleştirilmelidir.
- Büyük hacimli eşyalar ile küçük hacimli eşyalar bir arada bulunmamalıdır.
- Çözeltiler, sterilizasyon sırasında taşmayı önlemek için, buldukları kapların en fazla %80'inidolduracak şekilde konmalıdır.
- Steril edilecek eşya paket yapılırken içine buhar girmesini engellemeyecek şekilde ve uygun malzeme ile sarılmalıdır.
- Büyük hacimli sıvıların sterilizasyonu daha uzun sürede yapılmalıdır
- Manometre basıncı 0°C'ye düşmeden otoklavın kapağı açılmamalıdır.
- Buhar Otoklavının Haftalık Temizliği
- Otoklavın iç yüzü sıvı deterjanlı suyla ve yüzeyi çizmeyen malzemeler ile temizlenmelidir.
- Temiz su ile durulanmalı ve mutlaka kurulanmalıdır.
- Çember içinde bulunan filtre çıkarılarak yıkanmalı ve tekrar takılmalıdır.
- Drenaj yuvasında tıkanma varsa bol su ile temizlenmelidir.
- Kontrol paneli üzerindeki lambaların yanıp yanmadığı kontrol edilmelidir.
- Kapı contası sık sık kontrol edilmeli, yırtık ve kopma varsa değiştirilmelidir.

T.C.
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
VETERİNER FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

Steril Malzemenin Korunması

- Steril olan malzemeler uygun koşullarda saklanmalı, steril olmuş malzemelerin korunmasının en az sterilizasyon işlemi kadar önemli olduğu unutulmamalıdır.
- Steril malzemeler görevli personel dışında kişilerin girmediği toz ve haşereden korunmuş, doğrudan güneş ışığı almayan bir bölümde korunmalıdır.
- Görevli personel steril malzemelerin korunması konusunda eğitilmiş olmalıdır.
- Açık yarası ve cilt lezyonu olan personel iyileşinceye kadar bu görevde çalıştırılmamalıdır.
- Steril malzeme deposuna girişte temiz önlük ve bone giyilmeli, eller yıkanmalıdır.
- Steril malzemeler taşıma sırasında ve uzun süre bekletilme durumunda toz örtüleri ile kaplı durumda bulundurulmalıdır.
- Toz örtüleri polietilen vb. plastikten yapılmış, yeterli sağlamlıkta, yeni ve temiz olmalıdır.
- Malzemeler sterilizasyondan sonra iki saat içinde koruyucu örtü içine alınmalı ve ağızları kapatılmalıdır.
- Sterilizasyona ilişkin bilgilerin bulunduğu etiket toz örtüsü üzerinde değil doğrudan paket üzerinde olmalıdır.
- Eğer kullanılıyor ise toz örtüsü üzerinde steril olmadığı ve sadece toz ve kirlenmeden koruma amaçlı olduğunu belirten bir işaret bulunmalıdır.
- Temiz alana girişte kullanıldığı durumlarda toz örtüleri çıkartılarak malzeme içeriye verilmelidir. • Uygun malzeme ve yöntemle paketlenmemiş, ıslanmış, paket bütünlüğü bozulmuş, üzerinde sterilizasyona ilişkin bilgi bulunmayan, uygun koşullarda bekletildiğinden emin olunamayan malzemeler steril olarak kabul edilmemelidir.
- Otoklavdan çıktığı anda nemli olan, ıslak ve kirli yüzeylerle temas eden (yere düşen) paketlerin sterilliğine güvenilmemelidir.
- Steril malzeme rafları yerden 20-30 cm yukarda ve tavandan 15 cm aşağıda duvardan 5 cm önde olmalıdır.
- Steril malzemeler ıslanma riskine karşı lavabo altında depolanmamalıdır.
- Kullanımda ilk steril edilip depolanan malzemeler önce kullanılmalıdır.
- Son kullanma tarihi geçen steril malzemeler kullanılmamalı, bu malzemelere yeniden sterilizasyon işlemi uygulanmalıdır.
- Uygun depolama koşullarında polipropilen tyveck poşet ile paketlenen malzemeler 1 yıl, sterilizasyon poşetleriyle paketlenen paketler 6 ay, çift kat tekstil ile paketlenmiş malzemeler 30 gün, çift kat wrap ile paketlenmiş malzemeler 30 gün saklanabilmektedir.